

Elevpaneler för longitudinella studier 2012

UF0501

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration.....	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

B.3	Aktualitet	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sam anv ändbarhet	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam anv ändbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Kenny Petersson
Telefon: 019-17 65 62
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Kenny Petersson
Telefon: 019-17 65 62
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Sekretess gäller för personuppgifterna i registret för elevpaneler för longitudinella studier. Uppgifter som behövs för forsknings- eller statistikändamål får dock efter särskild prövning lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon denne närstående lider skada eller men.

Registret för Elevpaneler för longitudinella studier är ett personregister och enligt Personuppgiftslagen ska registerutdrag lämnas på begäran.

A.8 Gallringsföreskrifter

Enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) ska personuppgifter gallras hos de statistikansvariga myndigheterna när uppgifterna inte längre behövs för sitt ändamål. Ändamålet med statistiken över elevpanelerna är longitudinellt och dess syfte kan ännu inte anses vara uppfyllt. Personuppgifterna bevaras hos SCB tills arkiveringsbeslut har upprättats.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering föreligger

A.10 Syfte och historik

Syftet med statistiken är att beskriva elevströmmar inom skolväsendet. Statistiken ska vara underlag för utvärdering av skolans verksamhet och skolreformer.

Alltsedan 1980-talet har SCB samlat in och redovisat uppgifter som beskriver elevers vägar genom utbildningssystemet för olika kohorter. Dessförinnan genomförde Göteborgs universitet under ledning av Kjell Härnqvist liknande undersökningar i den så kallade individualstatistiken som bestod av två urval (födda 1948 respektive 1953) av ca 10 000 elever i årskurs 6 som följdes genom utbildningssystemet och ut i livet.

Arbetet med elevpanelerna i nuvarande form påbörjades 1978 i samarbete med pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm. Från och med starten av elevpanel nr 3 flyttades samarbetet åter till pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet. Urvalen till elevpanelerna är gemensamma med urvalen

för den pedagogiska forskningen inom projektet ”Utvärdering genom uppföljning” (UGU) vid Göteborgs universitets institution för pedagogik och didaktik. SCB ansvarar för urvalsdragningar, driften av panelerna, sammanställning av bakgrundsdata och insamling av elevdata från skolorna medan pedagogiska institutionen bearbetar och analyserar uppgifter som samlas in direkt från elever, föräldrar och lärare.

Elevpanelerna omfattar för närvarande 7 kohorter enligt följande:

Panel nr	Urval, år	Urvalsstorlek	Födelseår för flertalet i urvalet
1	1980	10 000	1967
2	1982	9 000	1972
3	1987	4 500	1977
4	1992	8 500	1982
5	1997	9 700	1987
6	2002	10 200	1992
7	2008	10 000	1998

A.11 Statistikanvändning

Undersökningen görs genom urval av elever i årskurs 3 i grundskolan. Detta innebär att undersökningen inte kan utnyttjas för slutsatser avseende elever i särskola eller elever som invandrat efter årskurs 3.

Användare är främst myndigheter med olika ansvarsområden inom utbildning, utbildningsdepartementet, forskare inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet, massmedia och allmänheten. Användningen inom den pedagogiska forskningen avser främst projektet ”Utvärdering genom uppföljning” (UGU), som styrs av en styrgrupp med representanter för Skolverket, Högskoleverket, Pedagogiska institutionen i Göteborgs universitet och Pedagogiska institutionen vid Lärarhögskolan i Stockholm.

A.12 Uppläggning och genomförande

Till panel 7, som startade 2008, gjordes ett urval av skolor med elever i årskurs 2 föregående år. Urvalet stratifierades efter typ av skolhuvudman för att säkerställa att ett tillräckligt antal elever i fristående skolor blev representerade.

SCB genomför årliga enkäter till de berörda skolorna för att kartlägga de utvalda elevernas skolsituation, eventuell förekomst av pedagogiskt stöd, ämnesval m.m. För elever som bytt skola ställs motsvarande frågor till den nya skolan. Skolenkäterna fortgår under hela grundskoletiden. Enkätfrågorna för 2012 ställdes då flertalet elever gick i årskurs 7.

Därefter följs eleverna genom registeruppföljningar, främst i skolverkets elevregister och universitets- och högskoleregistret.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
BV/UA
Kenny Petersson

BESKRIVNING AV STATISTIKEN
2012-12-04

UF0501
5(11)

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade för kommande undersökningar

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framförallt gäller statistikens målstorheter
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Den statistiska målstorheten är grundskoleelevers utbildning.

1.1.1 Objekt och population

Objekt och population i panelen utgörs av elever som gick i årskurs 3, våren 2008. I 2012 års undersökningsomgång går eleverna i årskurs 7.

1.1.2 Variabler

De viktigaste variablerna i skolenkäten är:

Aldersint	Åldersintegrerad. Gått i årskursintegrerad grupp
AnpStud	Anpassad studiegång
Modersmal	Undervisning hemspråk/modersmål

Sv2	Svenska som andraspråk
Sarund	Särskild undervisningsgrupp
SpecAnnatSatt	Specialundervisning på annat sätt
Ejstod	Ingen stödåtgärd
Flyttat	Eleven finns ej kvar vid angiven skola
Elevval	Elevens val
Eng	Undervisats i engelska åk 3
Bsprak	B-språk
SprakvalTillAk7	Språkval till årskurs 7
Sprakval	Språkval
KursvalEng	Kursval i engelska åk 7
KursvalMa	Kursval i matematik åk 7
LamnatGr	Lämnat grundskolan
Betyg	Betyg
Lararbyte	Lärarytbytte i åk 3
MedfranAk	Anger vilken årskurs elever i årskurs 3 kom till klassen
Skolval	Skolans val
Åtgärdsprogram	Åtgärdsprogram finns eller är under upprättande
Bakgrundsvariabler:	
Hman	Skolhuvudman
FODSU	Född i Sverige/utomlands
FodAR	Födelseår

1.1.3 Statistiska mått

Antal elever med viss egenskap, andel elever med vissegenskap. Statistiken redovisas med 95-procentiga konfidensintervall.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Ett antal korstabeller baserade på kombinationer av ovan redovisade variabler (se avsnitt 1.1.2 *Variabler*) presenteras i de *Statistikdatabasen* på SCB:s webbplats. Den viktigaste indelningsgrunden är kön.

1.1.5 Referenstider

Uppgifterna i skolenkäten samlades in under vårterminen 2012 och avser årskurs 7 för flertalet av eleverna.

1.2. Fullständighet

Elevpanelerna omfattar elever i grundskolan men elever som invandrat efter årskurs 3 representeras inte. Inte heller omfattas elever i särskola av statistiken, vilket i synnerhet är viktigt att beakta då det gäller användningen av uppgifter om pedagogiskt stöd.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten för redovisad statistik betraktas som god.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalet till årets undersökningsomgång i panel 7 gjordes inför starten av panelen 2008, genom urval av skolor med elever i årskurs 2, 2007. Stratifiering gjordes efter typ av skolhuvudman. Varje utvald klass har totalundersökts.

Antalet klasser/rektorsområden/skolor i varje utvald kommun/skola bestämdes så att antalet elever i hela undersökningsgruppen skulle bli cirka 10 000 elever för panelen.

Elever som invandrat efter årskurs 3 representeras inte i urvalet.

2.2.2 Ramtäckning

Det slutliga elevurvalet bestämdes utifrån klasslistor för de utvalda skolorna i samband med den första uppgiftsinsamlingen som gjordes 2008. Därigenom eliminerades risken för täckningsfel orsakade av brister i ramens aktualitet.

2.2.3 Mätning

Uppgifter om elevens studiesituation samlas årligen in via enkät till berörda skolor under vårterminen eller i samband med vårterminens slut, för samtliga elever i urvalen under den tid de befinner sig i grundskolan. Insamlingen görs i första hand genom webbenkät till respektive skola. Då eleven bytt skola insamlas uppgifter från den nya skolan normalt genom telefonintervju. I de fall ofullständiga uppgifter har lämnat kontaktas uppgiftslämnaren igen.

Uppgifter om studiesituationen för elevpanel 7 inhämtas från den skola där eleverna gått under vårterminen i årskurserna 3-9. Det kan inte uteslutas att skolorna haft ofullständig information eller att viss information utelämnats eftersom enkäten är uppbyggt så att endast alternativ som är aktuella ska kryssas i, dvs. man ska *inte* kryssa i att ett alternativ *inte* är aktuellt. Denna risk föreligger i första hand för elever som bytt skola under pågående läsår.

2.2.4 Svartsbortfall

Objektsbortfallet utgörs av personer som uttagits till undersökningen men för vilka uppgifter inte kunnat erhållas. Det totala bortfallet för undersökningen är ca 2 %. De vanligaste bortfallsorsakerna är att eleven vistas utomlands, att elevens vårdnadshavare anmält att eleven inte skall ingå i undersökningen eller att uppgifter saknas från respektive skola.

Partiellt bortfall uppstår då svar på enstaka frågor saknas. För denna undersökning går det inte att utesluta att det finns ett partiellt bortfall men pga. enkätens uppbyggnad går det inte att kvantifiera det (se avsnitt 2.2.3 *Mätning*). För vissa longitudinella analyser föreligger också partiellt bortfall om uppgifter saknas för delar av den period som analyseras. Detta kan t.ex. gälla om eleven vistats utomlands under en del av sin grundskoletid.

2.2.5 *Bearbetning*

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser. För denna undersökning har dock inga sådana studier genomförts men SCB kontrollerar så långt det är möjligt att uppgifterna är fullständiga och korrekta.

Andra bearbetningsfel beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de skall inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Den samlade bedömningen för denna undersökning är att tillräckligt många kontroller har gjorts för att säkerställa kvaliteten i statistiken. Eftersom undersökningen har genomförts på likartat sätt under en lång tidsperiod har erfarenheter från tidigare insamlingsomgångar kunnat tas tillvara för att säkerställa kvaliteten.

2.2.6 *Modellantaganden*

Undersökningen är upplagd enligt en modell för utvärdering som bygger på ”stegvisa årskullar”. Det innebär i korthet att urvalet består av elever i årskurs 3 ett visst år och att skolsituationen tidigare år avgör om eleven skall ingå i undersökningen även kommande år.

Slutresultaten baseras i huvudsak på uppgifter för de elever som ingått i undersökningen under hela grundskoletiden, från årskurs 3 till och med årskurs 9.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

I *Statistiskdatabasen* på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0501, redovisas 95-procents konfidensintervall för skattningarna.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter om elevers skolsituation samlas in årligen från respektive skola under den tid eleven befinner sig i årskurserna 3-9 i grundskolan. Ny panel planeras att starta när 2008 års panel har fullföljts upp till och med årskurs 9.

3.2 Framställningstid

Resultaten av en ny uppgiftsinsamling presenteras i december referensåret dvs. ca 6 månader efter läsårets slut.

3.3 Punktlighet

Resultatet från enkäten publiceras i enlighet med den officiella publiceringsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Att uppnå jämförbarhet över tiden (mellan paneler) är ett uttalat syfte med undersökningen. Samma mätinstrument används i möjligaste mån vid de olika mättidpunkterna, men ändringar i läroplaner m.m. kan behöva beaktas i samband med jämförelser över tid.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Grupper som går att jämföra är bl.a. flickor och pojkar samt inrikes och utrikes födda. Observera dock att panelansatsen innebär att elever som invandrat efter skolår 3 inte ingår i undersökningen.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Elevpanelerna kan i vissa delar jämföras med den löpande utbildningsstatistiken. Många av de klassificeringar som används i redovisningen baseras på registerbearbetningar, vilket innebär att de är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i totalräknade register. Tillämpningen av vissa definitioner som baseras på uppgifter i enkäter kan dock skilja sig mot motsvarande uppgifter i administrativa register. Jämförelser mellan elevpanelerna och totalräknade register (med begränsning till personer som bott i Sverige sedan årskurs 3 eller tidigare) visar god samstämmighet mellan registertotaler och totalskattningar av motsvarande uppgifter med hjälp av elevpanelurvalet.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten publiceras på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0501. Sedan 2004 publicerar inte SCB några tryckta publikationer för denna statistik.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller och diagram på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0501. Tabeller redovisas både som fasta tabeller och med möjligheter till flexibla uttag från *Statistikdatabasen*.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns att tillgå på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0501.

5.4 Tillgång till primärmaterial

För att tillgodose behovet av att följa eleverna till 25 års ålder lagras resultaten från skolenkäterna vid SCB. Primärmaterial lagras på datamedia.

Specialbearbetningar av statistikunderlaget kan beställas från SCB. För vissa bearbetningar/kompletteringar krävs att en s.k. särskild skadeprövning blir godkänd för att datamaterial ska kunna lämnas ut.

Intresserade forskare önskar i regel att inkludera data från enkäter som görs inom ramen för UGU-projektet i sina analyser. De som har sådana önskemål hänvisas i första hand till dataansvariga vid Göteborgs universitet. I de fall forskningsintresset gäller att komplettera materialet med uppgifter från SCB:s register kan SCB åta sig att genomföra sådana bearbetningar.

5.5 Upplysningstjänster

För kommande publiceringar, se SCB:s Publiceringskalender på www.scb.se. Vid frågor om statistiken, kontakta Kenny Petersson, telefon 019-17 65 62 eller via e-post foramn.efternamn@scb.se.